

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Quintus*
Cím: *Szent Gellért hegye*

Forrás: *Sórai újság*

3n
(Hely)

1926. 6. 6.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

712.21

Hely

Gellért hegy

Idő

1926

Meglátások

Szent Gellért hegye

Írta Quintus

Nem szeretem *Gellérthegynék* nevezni, mivel az éppen olyan németes, mint például a Margitsziget, a Mátyástemplom, a Rákóczi út, ehelyett: Szent Margit szigete, Mátyás temploma (inkább Nagyboldogasszony temploma), Rákóczi útja, meg a többi. Szent István idejében különben *Kelen hegye* volt a neve a gyönyörű alakú hegyfoknak, mely mint valami pompás megoldás fejezi be a budai hegyvidék kellemes ellentmondásait és ma is jelképe a mi tájrajzilag nagyszerű fővárosunknak. Magasnak ugyan nem nagyon magas (a Duna színe fölött csak 133 méter), de dómszerű alakjával mintha mindig mondanai akarna nekünk valami nagy figyelmeztetést, de mindig hiába iparkodik, mink mindmáig, nem tudjuk megérteni, amint az alább következők mutatják.

Ezt a főszeget komolyságot a hegy multja is nagyon erősíti. A beköltöző németek az ő mítikus *Blocksbergjük* nevét adták rá s azzal együtt átszállott rá az a hit is, — még a magyar népnél is, — hogy a boszorkányok titkos éjjeli mulatóhelye. Népiünk nyelvén is ilyen értelemben forog és *Cengöltér hegye* a neve. De ez már Szent Gellért vértanu püspök nevének a mása.

A velencei származású Gellért, első csanádi püspök itt szenvedett vértanuságot, szakasztott magyar ritus szerint. Mink tudniillik azzal a történeti nevezetességgel tehetünk megajándva, hogy legszívesebben nemzetünk legderékabb embereit verjük agyon; legalább Tisza Istvánig így volt. Ez a nagylelkű olasz születésű püspök is mindig a magyar nemzeti ügygel tartott és se a német III. Henrik, se az olasz Péter, se

véreskezű *Aba* nem kellett neki királynak, hanem amikor a jeles *András* herceg a maga vitéz pogány hadával már Pestre ért, akkor *Fejérvárról* ő is sietett hozzá, hogy többé-magával királyul köszöntse. Igen, de akkor már *András* herceg pogányai a Dunán átkelve *Kelen földjén* portyáztak és se szó, se beszéd, elfogták őket; kocsiját fölfordították, a kíséretet levágták, a szent püspök fejét kövel szétverték (a hegyről való lelökés csak mese) és holttestét bele lökték a Dunába. Még pedig a mai *Ferenc József* hídjá budai fejenél, ahol a hegy sziklapárkányt nyújt ki magából, amelynek barlangjában csak ímént szentelték föl egy szép kápolnát búcsújáró helynek. A török hódoltság előtt éppen e hely közelében állott a szent vértanu halála helyét jelző kőkápolna. Szegény *András* herceg keresztény nemes *hívei* kis csoportjából már csak egyet tudott megmenteni vitéz pogány *hívei* véres karmai közül. Mindez 1046 őszén történt, de mindmáig is így megyen. Később Rómában Gellért püspököt, *István* királlyal és tanítványával, *Imre* királlyal egyszerre avatták szentté. Bizony nincs más nemzetnek olyan fájdalmas magasztos emléke, mint amilyent nekünk ez a szép hegy, országunk közepén így egyben megtartott.

Most pedig, — olvasom, — alagot akarnak belefúrni a Rudasfürdőtől a hegy közepéig, onnan pedig fölfelé a hegykoronáig aknát, amelyen lift futna le-föl és vinné-hozná a hegy tetejére és onnan le az embereket. Közben pedig, ha a hegy belső megbolygatásánál valami barlangra akadnának, ami csakugyan várható, akkor azt — persze, — vendéglőnek vájnák ki (esetleg friss keserűvibet, vagy hévizet is lehetne benne kapni), a fölönn a nagyszerű hegyormon pedig, ahol ma a citadella romja áll, mint valami kitör delt odvas fogsor, ott a Fürdőegylet állandó kiállítását csinálna és — persze, — megint

csak fényes vendéglőt. Így édesgetnék ide az idegeneket.

Megvallom, én ettől a tervtől sokadmagammal valósággal elszörnyedtem. Azonnal észrevettük benne azt a pesti tékozló szellemet, mely a testvér-főváros fölséges Duna-partját hibás tervekkel úgy tönkrepítette, hogy talán évszázadok kellene hozzá, ameddig kiszabadíthatja bilincseiből amá *jobbkor*, mely után a költő nemzetével együtt eleddig hiába epedt.

Hát ami azt az idegencsábítást illeti, azt bizony már 1867 óta rontják és talán, — bocsánat a kemény szóért — talán valamelyest szemtelenség is a jó öreg szent Gellért hegyétől a sok jó héviz és keserűvíz fejében tán annyit követelni, hogy ő hozza most helyre azt is. Budapest bizonyosan a világ leghíresebb fürdővárosa lehetne ma, ha 1867 után, amikor betört az ú. n. *gründolás* kora, nem nyomorult telekspekulációra vetette volna magát az újuló polgárság, hanem önmaga helyett a fővárost szerette volna meg és végig a Duna két remek partját agyonépítés helyett meghagyta volna széles, zöld, virágos, fás, sétateres, szobros, szökőkutas és fürdőhoteles, kedves parkszalagnak.

Kezdve a Császárfürdön és a szigeti artézi vizen, folytatva a Lukácsfürdön, Királyfürdön, Rudasfürdön, Ráczfürdön és Sárosfürdön (ma Gellértfürdön) egy csodaszép fürdő-elizeumot alkotott volna a természet kincseiből a Római fürdő, a Keserűfürdő és a Dunafürdők hozzákombinálásával. Síelni szeretne az ember, ha elgondolja, mi csoda világkincs lett volna akkor ebből az agyonépített és koldussá adminisztrált fővárosból!

Jóvá lehet-e még tenni ezt a tengersok bűnös tévedést most a nagy tönkrejutás korszakában, azt nem tudom. Mindenesetre különböző emberek kellenének hozzá és sokkal kevesebb autonomia. De azt tudom, hogy az a világfürdős tervezettség csak üres ábránd és reális pénzprédálás marad, amíg ehhez az egyszerű gondolathoz vissza nem térnek.

Szent Gellért ősi, komoly és főszeget hegye pedig maradjon meg annak, aminek Isten, a természet és a lefolyt ezer év története teremtette. *Nemzeti monumentumnak*. Ám kinek lenne az ellen kifogása, hogy vas-kötélpályát, vagy bár liftet vezessenek a gyönyörű kilátáshoz, (de akkor is vállalkozó tegye és ne a polgárság kimerített zsebe), azonban, ami az építést illeti, az legyen igazi *koronája* ennek a királyi hegynek. Buda 1849. évi ostromáig szép és világhíres csillagvizsgáló épület állott rajta, azután pedig a Citadella jött, a gyűlöletes Gesslerkalap. Ma már elmondhatjuk, hogy az ilyen, erőre, hatalomra valló, *erőd-épület* ma is a legjobb *koronája* volna a hegyormonak. Ha csak nem idegen és nem szégyenozslop.

Ebből a gondolatkörből nem szabad kikönni. A Pantheon gondolata se volna rossz, ha nagy királyaink csontjai nem sülyedtek volna el a századok iszapjába... De kiállítás paja és vendéglők... Hogy is mondja csak a nóta:

*Sári lelkem ne izélj,
Ne izélj!*